

Van hart voor dieren naar toekomstbestendig dierenwelzijn

Amsterdam, 14 september 2017

Amsterdamse kinderboerderijen zorgen gezamenlijk voor maar liefst 1.700 dieren. Het welzijn van onze dieren dragen wij hoog in het vaandel. De wijze waarop hieraan vorm wordt gegeven is volop in beweging. Wat gisteren goed was kan vandaag niet meer en wat vandaag kan is morgen mogelijk achterhaald. In februari 2016 heeft Laurens Ivens, wethouder Dierenwelzijn, ons verzocht tot gezamenlijk gedragen uitgangspunten en kwaliteitseisen te komen, die recht doen aan de huidige tijdgeest. Hieraan hebben wij graag gehoor gegeven.

Onze uitgangspunten en kwaliteitseisen staan niet op zichzelf. Wij hebben ons terdege rekenschap gegeven van het Keurmerk Kinderboerderijen, het branchekeurmerk van de vereniging Samenwerkende Kinderboerderijen Nederland (vSKBN). Het principe van 'Boeren met Beleid' dat wordt gehanteerd door de (gemeentelijke) kinderboerderijen in Den Haag, diende eveneens als richtinggevend document. Ook het 'Kinderboerderijenbesluit' dat de stichting Comité Dieren noodhulp en de stichting Dieren vangnet in juni 2016 presenteerden, hebben wij met oprechte interesse tot ons genomen.

Deze overeenkomst markeert het einde van een periode van intensief en inspirerend overleg, en het begin van een duurzame onderlinge samenwerking. Wij onderschrijven de gezamenlijk gedragen uitgangspunten en kwaliteitseisen om het dierenwelzijn te behouden en te verbeteren. Tegelijk omarmen wij onze onderlinge diversiteit. Zo komen wij tot een verantwoord, aantrekkelijk en toekomstbestendig aanbod voor de inwoners van Amsterdam.

Deelnemende kinderboerderijen

Amsteldieren
De Bijlmerweide
Bos en Lommer
't Brinkie
De Buiktuin
Dierencapel
Diereneiland
De Glijhoeve
Jeugdland
Osdorp
De Pijp
Sloterpark
De Strohalm
Uylenburg
De Werf
Westerpark
Boerderij op IJburg
De Zimmerhoeve

Overeenkomst uitgangspunten en kwaliteitseisen dierenwelzijn Amsterdamse kinderboerderijen

1. UITGANGSPUNTEN DIERENWELZIJN

- 1.1. De Amsterdamse kinderboerderijen houden zich aan alle wet- en regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn op kinderboerderijen.
- 1.2. De intrinsieke waarde van een dier en de beschikbare ruimte, kennis en budget zijn bepalend voor het aantal dieren dat wordt gehouden op de Amsterdamse kinderboerderijen. Door zorgvuldig, maar ook bedrijfsmatig afwegingen te maken, worden dieren op de Amsterdamse kinderboerderijen de verzorging, ruimte en omstandigheden geboden voor een prettig soorteigen leven.
- 1.3. De Amsterdamse kinderboerderijen geven aan hun bezoekers het goede voorbeeld over de wijze waarop dieren gehouden worden, door het bewustzijn te vergroten van de intrinsieke waarde van een dier, het soorteigen gedrag en de waarde die een dier heeft voor de mens. Dit uitgangspunt bepaalt tevens de wijze van voorlichting en het educatief aanbod van de kinderboerderijen.
- 1.4. De Amsterdamse kinderboerderijen werken waar mogelijk samen om het dierenwelzijn op de kinderboerderijen te behouden en te verbeteren.

2. KWALITEITSEISEN DIERENWELZIJN

Dierenwelzijn: de basis op orde

De deelnemende Amsterdamse kinderboerderijen onderschrijven de 26 uitgangspunten voor Dierenwelzijn (hoofdstuk 1) en Vakbekwaamheid en Personeel (hoofdstuk 3, paragraaf 3.1. en 3.2) van het Handboek Keurmerk Kinderboerderijen (versie 2015, inclusief bijlagen) van de vereniging SKBN. Hiermee wordt voldaan aan alle wet- en regelgeving die van belang is voor het welzijn van dieren op de kinderboerderijen.

Het SKBN keurmerk biedt zesentwintig uitgangspunten voor dierenwelzijn. Deze gaan over een goede verzorging en de omgang met en de gezondheid van dieren. Het is voor de Amsterdamse kinderboerderijen evident dat aan deze basisvoorwaarden zoals beschreven in het SKBN keurmerk voldaan wordt.

Dierenwelzijn plús

Andere uitgangspunten vragen naar onze smaak om meer uitwerking. De Amsterdamse kinderboerderijen hebben daarom aan de uitgangspunten over huisvesting, het eigen dierenbestand (aanschaf- en vervanging van dieren; fokbeleid; dump- afstand en pensioendieren) en het borgen van vakkennis bij de medewerkers verder invulling gegeven. Dit zijn de leidraden voor het behoud en het verbeteren van dierenwelzijn bij de Amsterdamse kinderboerderijen.

2.1 HUISVESTING VAN DIEREN

In het SKBN keurmerk (paragraaf 1.6) staan de basisvoorwaarden benoemd die belangrijk zijn voor een gepaste huisvesting van dieren. Zo moeten verblijven schoon, heel en veilig zijn. De huisvesting moet

een comfortabel leefklimaat bieden en zowel binnen als buiten bescherming bieden tegen weersomstandigheden. Een andere belangrijke basisvoorwaarde is dat een dier voldoende ruimte moet hebben om uiting te kunnen geven aan zijn fysiologische en ethologische behoeften.

De Amsterdamse kinderboerderijen vinden dat zij een voorbeeld- en educatieve functie hebben welk oppervlak minimaal gewenst is voor huisvesting en buitenruimte. Dit is per diersoort verschillend. Ook laten wij zien hoe de inrichting van een verblijf past bij het diersoort en hoe de soort in de natuur leeft. Een goede inrichting van de huisvesting gaat in dit licht voor op het oppervlak dat per dier beschikbaar is. Door gerichte voorlichting worden bezoekers ervan bewust gemaakt waaraan goede huisvesting moet voldoen.

2.1.1 Diergericht in plaats van mensgericht

De Amsterdamse kinderboerderijen hanteren het principe dat bij de huisvesting van dieren allereerst diergericht, en daarna mensgericht gedacht wordt.

Dierenverblijven worden zo ingericht dat het dier soorteigen, natuurlijk gedrag kan vertonen; mogelijkheid tot scharrelen, wroeten, modderbaden, graven, knagen, klimmen, rennen, spelen, vluchten, vliegen, gelegenheid tot stofbaden (droog zand), zitstokken, verschillende ondergronden, zonnebad en waterbad, en schuilplekken.

Er is voldoende ruimte om te bewegen omdat dit goed is voor de conditie en daarmee de gezondheid van de dieren. Om verschillende activiteiten en gedragingen uit te kunnen oefenen, is de huisvesting bij voorkeur zo ingericht dat er aparte ruimtes zijn voor het uitvoeren van verschillende gedragingen (functiegebieden).

Dieren kunnen zoveel mogelijk naar buiten. Wij realiseren ons dat dit in een grootstedelijke omgeving vanwege de veiligheid en geschiktheid van de dieren niet te allen tijde mogelijk is.

Ook kan er comfortabel gelegen en gerust worden. De dieren kunnen zich terugtrekken als zij geen contact met mensen wensen. Dit bepaalt ook de wijze waarop dieren door bezoekers benaderd kunnen worden. Schuilgelegenheden zijn niet toegankelijk voor bezoekers.

Verlichting is niet hinderlijk voor de dieren en komt tegemoet aan de lengte van de dagen en het bioritme van het dier.

2.1.2 Voldoende ruimte

Er bestaan geen eenduidige richtlijnen om te bepalen of er voor een dier voldoende ruimte (in termen van afmetingen) is voor zijn fysiologische en ethologische behoeften. Als toetsingskader hanteren de Amsterdamse kinderboerderijen de richtlijnen (huisdierbijsluiters) zoals beschreven door het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (www.licg.nl).

Tevens biedt de positieflijst voor gezelschapsdieren in toenemende mate informatie over soorteigen behoeften en eisen die gesteld worden aan verzorging, hantering en huisvesting van dieren (www.positieflijst.nl / soortspecifieke kenmerken).

De Amsterdamse kinderboerderijen voldoen in ieder geval minimaal aan beide richtlijnen. Voor sommige (grote) dieren zijn er geen adequate huisvestingsrichtlijnen gegeven. Voor de vaststelling hiervan werken wij samen en bundelen wij onze vakkennis.

2.1.3 Diergedragsverrijking

De Amsterdamse kinderboerderijen bieden gerichte gedragsverrijking aan, met als doel de negatieve gevolgen van gevangenschap zo optimaal mogelijk te compenseren. Door het aanbieden van (nieuwe) prikkels in de omgeving wordt gewerkt aan soorteigen psychologisch en fysiologisch welzijn. Dit wordt bereikt door sociale interactie met soortgenoten, omgevingsverrijking, fysiek verrijkingsmateriaal, voedselverrijking, et cetera.

2.1.4 Groepsdieren leven samen

De Amsterdamse kinderboerderijen houden groepsdieren samen met soortgenoten, of er is de mogelijkheid hiermee contact te kunnen hebben. Ook wordt er, waar mogelijk, rekening gehouden met onderliggende familie- en vriendschapsbanden tussen de dieren.

Groepsdieren die door omstandigheden toch alleen komen te leven worden zo mogelijk op deskundige wijze gekoppeld aan een soortgenoot of soortgenoten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beschikbare expertise bij de kinderboerderijen of het netwerk daarbuiten. Indien een dier buiten de kinderboerderij gehuisvest wordt, wordt er zorggedragen voor een betrouwbare bestemming waar het dier een goed leven heeft.

Indien het koppelen aan een soortgenoot niet mogelijk blijkt, wordt het dier de huisvesting geboden die voldoet aan de soorteigen behoeften. Voor overgangssituaties geldt een uitsterfbeleid.

2.2 DIERVRIENDELIJK STUREN OP EEN UITGEBALANCEERD DIERENBESTAND

De Amsterdamse kinderboerderijen streven naar een uitgebalanceerd dierenbestand dat allereerst recht doet aan het welzijn van de dieren, en tevens aantrekkelijk is voor het bezoekend publiek. Dit vraagt om verantwoord populatiebeheer, dat per kinderboerderij naar de eigen situatie ingevuld wordt.

De Amsterdamse kinderboerderijen onderschrijven de onderstaande uitgangspunten over het aantal dieren, de aanschaf, vervanging en geboorte van dieren en het specifiek fokbeleid. Tegelijk bepaalt de wet welke dieren gehouden mogen worden.

2.2.1 De bepaling van het aantal dieren

Het aantal dieren dat wordt gehouden is afhankelijk van de beschikbare ruimte (inclusief mogelijkheden voor soorteigen gedrag), budget en aanwezige vakkennis.

2.2.2 Het aanschaf- en vervangingsbeleid van dieren (anders dan geboorte)

Bij een groot aantal Amsterdamse kinderboerderijen verblijven de dieren tot zij van ouderdom sterven. Het natuurlijke verloop bepaalt dan de noodzaak om de diergroep aan te vullen. Een dier verblijft echter niet per se het gehele leven op een kinderboerderij. Het kan mogelijk niet meer diervriendelijk gehouden worden, of niet meer passen binnen het dierenbestand. De betreffende kinderboerderij maakt dan een eigen, weloverwogen keuze om het dier al dan niet aan te houden, op basis van een uitgebalanceerd dierenbestand en dierenwelzijn.

De Amsterdamse kinderboerderijen ruilen of kopen hun dieren zo veel mogelijk bij collega-boerderijen, opvangorganisaties en erkende fokkers.

2.2.3 Dieren die geboren worden op de kinderboerderij

De Amsterdamse kinderboerderijen kunnen ervoor kiezen om dieren geboren te laten worden op de kinderboerderij. In de meeste gevallen gaat het om de aanvulling van het eigen dierenbestand.

Het geboren laten worden van dieren dient altijd een vooraf beschreven educatief doel. Daarbij wordt zo min mogelijk overschot van dieren gecreëerd. Dieren die niet gehouden kunnen worden op de kinderboerderij, worden op diervriendelijke wijze afgezet. De Amsterdamse Kinderboerderijen ruilen of kopen dieren zo veel mogelijk bij collega-boerderijen, bij opvangorganisaties en bij erkende fokkers.

Een groot aantal kinderboerderijen laat bewust geen dieren geboren worden op de eigen kinderboerderij. De overtuiging dat hiervoor specifieke vakkennis nodig is speelt daarbij een belangrijke rol.

2.2.4 Fokbeleid

Het op structurele basis fokken met (eigen) dieren komt op weinig Amsterdamse kinderboerderijen voor. Het fokken in deze context heeft tot doel het in stand houden, bewaken en bevorderen van de gezondheid, karakter en het welzijn alsmede de rastypische eigenschappen van een ras.

In het SKBN Keurmerk (1.22 en bijlage B1-17) worden verschillende doelstellingen beschreven die ten grondslag kunnen liggen aan fokbeleid. Een Amsterdamse kinderboerderij die fokt vermeldt in het eigen fokbeleid met welk doel en vanuit welke overweging(en) er gefokt wordt. Ook wordt aangegeven met welke diersoort/ ras gefokt wordt. Het fokbeleid wordt actief gecommuniceerd naar de bezoekers van de kinderboerderij.

De Amsterdamse kinderboerderijen fokken uitsluitend voor het behoud van gezonde en raszuivere fokdieren en zeldzame rassen. De educatieve waarde speelt hierbij een belangrijke rol; zo kunnen bezoekers aan de hand van deze dieren van alles ontdekken over de Nederlandse cultuurgeschiedenis.

Voor alle Amsterdamse kinderboerderijen geldt dat het fokken met dieren of het verkopen van dieren geen commercieel doel dient. Het is nadrukkelijk geen primair doel van een kinderboerderij om dieren te verkopen. Voor het fokken van dieren is een bewijs van vakbekwaamheid vanaf 2020 verplicht.

Dieren die geboren worden op Amsterdamse kinderboerderijen blijven altijd zo lang mogelijk bij hun moeder.

De Amsterdamse kinderboerderijen geven nieuwe eigenaren van een dier een specifieke folder met informatie over het juist houden van de betreffende diersoort. Degenen die fokken hebben ook de taak om voorlichting te geven aan bezoekers over de wijze van fokken en de juiste verzorging van de dieren. Dit om het welzijn van huisdieren bij particulieren te verbeteren en het fokken te ontmoedigen. Daarnaast willen de Amsterdamse kinderboerderijen met de landbouwhuisdieren de bezoeker meer bewust maken van wat zij kopen in de winkel.

Als er een reden is om dieren te vervoeren voor een bezoek elders, dan gebeurt dit altijd onder vakbekwame begeleiding.

2.2.5 Dieren die (on)gevraagd afgegeven worden bij kinderboerderijen

De Amsterdamse kinderboerderijen zijn geen opvang van dieren die (on)gevraagd worden afgegeven of –letterlijk– gedumpt door particulieren. Het gaat hier om de zogenaamde dump- en afstandsdieren.

Wij geven hiermee het signaal af dat het kiezen voor een huisdier zorgvuldig dient te gebeuren. Wij zijn van mening dat er een verkeerd signaal wordt afgegeven als dieren zonder gevolgen achtergelaten kunnen worden bij een kinderboerderij.

Dieren die gedumpt zijn worden niet opgenomen in het dierenbestand van de kinderboerderij, maar opgehaald door de aangewezen opvangorganisaties of de dierenambulance. Dit beleid wordt actief gecommuniceerd naar de bezoekers.

Afstandsdieren worden in beginsel niet aangenomen. Eigenaren worden verwezen naar de betreffende opvangorganisaties.

2.2.6 Het bieden van een pension voor dieren

In Nederland zijn er nauwelijks mogelijkheden om kleine zoogdieren, zoals konijnen en andere knaagdieren, op te laten vangen tijdens een vakantieperiode. Dit merken wij ook aan het aantal gedumpte dieren in deze periodes. Een aantal Amsterdamse kinderboerderijen biedt de mogelijkheid om huisdieren tijdens de vakantie bij hen onder te brengen.

De kinderboerderijen die een pensionmogelijkheid bieden, geven eigenaren actief voorlichting over de soorteigen behoeften en verzorging van het huisdier.

De Amsterdamse kinderboerderijen die opvang bieden voldoen voorts uiterlijk in 2020 aan alle wettelijke eisen om dieren op te mogen vangen. In het SKBN Keurmerk wordt dit beschreven in paragraaf 1.21.

2.2.7 Keuze voor soorten dieren

De Amsterdamse kinderboerderijen houden zich aan de wet- en regelgeving die betrekking heeft op welke dieren wel en niet gehouden mogen worden in Nederland (SKBN keurmerk, bijlagen B1-12, B1-13, B1-14).

De algemene lijn die wij volgen is dat de hoeveelheid wilde diersoorten afgebouwd wordt (natuurlijk verloop, uitwisseling etc.)

Dieren die bijzondere huisvesting nodig hebben om hun natuurlijk gedrag te vertonen en specifieke verzorging behoeven, maar waaraan dit niet geboden kan worden, worden niet op de Amsterdamse kinderboerderijen aangeschaft. Voor deze dieren geldt een uitsterfbeleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor reptielen, amfibieën en andere wilde dieren.

Niet-gangbare dieren worden in de toekomst slechts houden als hiervoor de benodigde specialistische kennis beschikbaar is en de soorteigen huisvesting en verzorging geboden kan worden. Tevens moet voor het houden van een niet-gangbaar dier vooraf een educatief doel beschreven zijn.

2.3 KWALITEITSEISEN VAKBEKWAAMHEID PERSONEEL

Het SKBN Keurmerk (hoofdstuk 3.1 en 3.2 + bijlagen) biedt de leidraad waaraan vakbekwaamheid op een kinderboerderij wettelijk moet voldoen. Onder vakbekwaamheid wordt verstaan: *'in staat zijn om een beroep uit te oefenen volgens de voor de beroepsgroep geldende eisen, ongeacht de specifieke werkcontext, en daarbij goed in staat zijn om goed in te spelen op (kleine) veranderingen in het beroep'* (bijlage hoofdstuk 3).

Het woord vakbekwaamheid veronderstelt gediplomeerd personeel op het gebied van diervverzorging of personeel met vergelijkbare competenties, en toegang tot de laatste inzichten en ontwikkelingen op het vakgebied van diervverzorging en dierenwelzijn. Vakkennis van dieren is een belangrijke voorwaarde voor het geven van juiste voorlichting aan bezoekers.

De Amsterdamse kinderboerderijen zijn verschillend van grootte en aard. Er zijn kinderboerderijen met gediplomeerd beheer en kinderboerderijen waar medewerkers met relevante ervaring werken. De Amsterdamse kinderboerderijen onderkennen allen het belang van de aanwezigheid van medewerkers met vakinhoudelijke kennis of die toegang hebben tot deze kennis om het dierenwelzijn te kunnen waarborgen. Er is altijd sprake van een duidelijke organisatie waar de eindverantwoordelijkheid voor de dieren door een vakbekwaam persoon of personen geborgd wordt.

De Amsterdamse kinderboerderijen onderschrijven de wijze waarop vakbekwaamheid in het SKBN keurmerk (hoofdstuk 3.1 en 3.2 + bijlagen) gehanteerd wordt voor medewerkers van een kinderboerderij. Onder medewerkers wordt betaald personeel, maar ook vrijwilligers en stagiaires bedoeld. Voor vakbekwaam beheer wordt in het SKBN Keurmerk gesteld dat de kinderboerderij beheerd wordt door een bedrijfsleider met vakkennis over dierverzorging op MBO 4 niveau. Deze wordt ondersteunt door medewerkers met vakbekwaamheid MBO 3 niveau en medewerkers die ongeschoold of MBO 1 of 2 niveau hebben.

Om het welzijn van de dieren te borgen maken de Amsterdamse kinderboerderijen de volgende afspraken:

Elke individuele kinderboerderij beschrijft in een eigen beleidsplan hoe vakbekwaamheid geborgd is op de eigen kinderboerderij. De basis vormt daarbij het SKBN Keurmerk (hoofdstuk 3.1 en 3.2 + bijlagen). Er geldt een inspanningsverplichting is om toegang te hebben tot de benodigde vakkennis of deze te vergaren.

Daarbij ondersteunen de Amsterdamse kinderboerderijen elkaar door samenwerkingsverbanden aan te gaan, kennis te delen, waar wenselijk workshops te organiseren of externe deskundigen uit te nodigen.

Wij committeren ons aan de bovengenoemde uitgangspunten en kwaliteitseisen en ondertekenen met trots,

Amsterdam, 14 september 2017

Amsteldieren

Ruud Stuurman
Beheer Parken en bijzondere gebieden,
stadsdeel Zuid

Bos en Lommer

Erik Martijnse
Bestuur stichting wijkboerderij Bos en
Lommer

De Bijlmerweide

Cees Verweij
Bestuur stichting De Bijlmerweide

't Brinkie

Tim Buddelmeijer
Bestuur vereniging kinderboerderij 't Brinkie

De Buiktuin

Hannie Ter Burg
Bestuur vereniging De Buiktuin

Dierencapel

Elleke van Renesse
Bestuur stichting De Dierencapel

Diereneiland

Gonnie du Gardijn
Bestuur stichting Diereneiland - Spin

De Gliphoeve

Jeanine van Hetterschij
Directeur Stichting Werkwijs

Jeugdland

Michael Bakker
Coördinator Jeugdland, stadsdeel Oost

Osdorp

Martin ten Brinke
Bestuur stichting Stadsboerderij Osdorp

De Pijp

Too van Velzen
Bestuur vereniging kinderboerderij De Pijp

De Strohalm en Sloterpark

Cees Bergen
Bestuur stichting Strohalm Het Sloterpark

Uylenburg

Ricardo Schunning
Bestuur stichting Uylenburg

De Werf

Gitta Bessem
Bestuur stichting kinderboerderij
Watergraafsmeer 'De Werf'

Westerpark

Ruud Schimmel
Bestuur stichting Boerderij Westerpark

Boerderij op IJburg

Zita Pels
Bestuur Stichting Kyra Foundation

De Zimmerhoeve

Toetsi Kisman
Bestuur Stichting Zimmerhoeve